

ĮTARIAMŲJŲ, KALTINAMŲJŲ IR NUTEISTŲJŲ UŽ SEKSUALINIO POBŪDŽIO VEIKAS, PADARYTAS PRIEŠ VAIKUS, KONTROLĖS IR PREVENCIJOS ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai.

Seksualiniai nusikaltimai tampa vis didesne problema daugelyje šalių, kurios imasi įvairių apsaugos veiksnių nuo seksualinių nusikaltimų, padarytų prieš vaikus, dėl greitesnio tokių nusikaltimų atskleidimo ir juos padariusių asmenų nubaudo. Žinoma, kad seksualinis išnaudojimas ir seksualinė prievarta yra labiausiai vaiką žalojantis suaugusio asmens nusikalstamas elgesys, turintis ilgalaikį poveikį ne tik nukentėjusiajam, bet ir jo artimiesiems. Statistiniai duomenys patvirtina, kad vaikai seksualinę prievartą dažniausiai patiria jiems artimoje aplinkoje, o taip pat mokyklose, vaikų ikimokyklinio ugdymo, asmens sveikatos priežiūros įstaigose, tačiau patirtos prievartos faktas vis dar yra slepiamas ir laikomas „šeimos gėda“. Iššūkis, su kuriuo susiduria visuomenė, yra aktyvių apsaugos priemonių tokio pobūdžio nusikaltimams kontroliuoti taikymas. Šis iššūkis – vaikų apsauga nuo seksualinio išnaudojimo – įgauna prioritetinį statusą.

Viena iš tokių prevencijos priemonių gali būti Lietuvos Respublikos asmenų, įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų už seksualinio pobūdžio veikas, padarytas prieš vaikus, registras.

Nevyriausybinių organizacijų iniciatyva, dar 2017 m. aktyviai svarstyta galimybė steigti lytinių nusikaltėlių registrą, tačiau Lietuvoje po įvairaus lygio tarpinstitucinių pasitarimų buvo apsispręsta atidėti minėto registro steigimą ir įgyvendinti kitus teisinius bei techninius sprendimus (pvz., optimizuoti institucijų informacinių sistemų darbą, patobulinti vaiko teisių apsaugos teisės aktus ir pan.). Tačiau registro įsteigimo idėjos atsisakyta nebuvo. Pastaruoju metu ženkliai išaugo seksualinių nusikaltimų prieš vaikus skaičius. Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – IRD) Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenimis, vaikų asmenų atžvilgiu 2021–2022 m. buvo:

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) str.	Registruota nusikalstamų veikų		Tyrimo rezultatai/ Baigta		Tyrimo rezultatai/ nutraukta	
	2021 m.	2022 m.	2021 m.	2022 m.	2021 m.	2022 m.
Nepilnamečio asmens išžaginimas (BK 149 str. 3 d.)	21	19	21	14	17	18
Mažamečio asmens išžaginimas (BK 149 str. 4 d.)	19	20	20	19	10	9
Nepilnamečio asmens seksualinis prievartavimas (BK 150 str. 3 d.)	17	8	12	9	7	5
Mažamečio asmens seksualinis prievartavimas (BK 150 str. 4 d.)	34	36	30	29	15	14
Nepilnamečio asmens privertimas lytiškai santykiuoti (BK 151 str. 2 d.)	2	0	2	1	0	4

Lytinės aistros tenkinimas pažeidžiant nepilnamečio asmens apsisprendimo laisvę ir neliečiamumą (BK 151 ¹ str.)	34	44	29	25	31	27
Jaunesnio nei šešiolikos metų asmens viliojimas (BK 152 ¹ str.)	2	1	3	0	0	1
Jaunesnio nei šešiolikos metų asmens tvirkimas (BK 153 str.)	109	115	100	91	54	63
Vaiko išnaudojimas pornografijai (BK 162 str.)	26	14	30	9	2	2
Pelnymasis iš nepilnamečio asmens prostitucijos (BK 307 str. 3 d.)	1	2	0	2	0	1

Pažymėtina, kad Valstybės vaikų teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos duomenimis, seksualinio smurto prieš vaikus tema tampa vis aktualesnė, nes vien per pastaruosius metus pranešimų apie galimai nukentėjusius vaikus skaičius išaugo daugiau nei 28 proc.: 2021 m. – 237 atvejų, 2022 m. – 300 atvejų, 2023 m. – 384 atvejų.

2023 m. gruodžio 1 d. Lietuvos Respublikos Seime Jaunimo ir sporto komisijos organizuotos konferencijos „Negalia ir smurtas: patirtys ir kovos būdai“ metu, Lietuvos negalios organizacijų forumo advokacijos projektų vadovė Simona Aginskaitė pateikė 2021-2023 m. atlikto tyrimo rezultatus – didžioji dalis moterų su negalia Lietuvoje patiria seksualinį smurtą. Tyrime dalyvavo per 100 moterų, kurios nurodė, kad 27 proc. smurtautojų su moterimis su negalia yra susiję kraujo ryšiais; tik 19 proc. moterų su negalia, patyrusių seksualinį smurtą, kreipiasi pagalbos į teisėsaugos institucijas; net 50 proc. - pagalbos nieško dėl fizinės ir ekonominės ar kitokios priklausomybės nuo smurtautojo.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, pradėjus veikti smurto orderiui, t. y. nuo 2023 m. liepos iki spalio mėnesio pabaigos policijoje registruota beveik 18 tūkst. pranešimų dėl smurto artimoje aplinkoje. Atlikus pavojaus rizikos vertinimą, skirta daugiau kaip 7 tūkst. orderių.

Tyrimų, apklausų, statistikos rezultatai parodė, kad seksualinis smurtas artimoje aplinkoje egzistuoja.

Dienraščio „Lietuvos rytas“ organizuotoje apklausoje „Ar reikėtų Lietuvoje sukurti viešą seksualinių nusikaltėlių registrą?“, į klausimą atsakė 3595 skaitytojai: 73,05 proc. atsakė „Būtinai“, 1,95 proc. atsakė „Ne“, 20,56 proc. atsakė „Tokio registro reikia, tačiau jis neturi būti viešas“, 4,44 proc. atsakė „Man tai nerūpi“.

Kai kuriose Europos valstybėse (pvz., Lenkijoje, Portugalijoje, Prancūzijoje, Austrijoje, Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje ir Velse, Škotijoje, Šiaurės Airijoje) yra sukurti specialūs seksualines nusikalstamas veikas padariusių asmenų registrai, tarp jų ir viešieji, kuriuose sukauptą informaciją gali naudoti teisėsaugos institucijos ir kiti subjektai, vykdanys veiklą, susijusią su vaikų ugdymu ar priežiūra. Daugelyje Europos valstybių asmenims, kurie yra padarę seksualinio pobūdžio nusikaltimus, taikomi tam tikri veiklos ribojimai, susiję, visų pirma, su draudimu užimti pareigas, kurioms būdingas nuolatinis kontaktavimas su vaikais. Tokiems asmenims taip pat gali būti nustatyti tam tikri specialūs įpareigojimai (pvz., įpareigojimas reguliariai informuoti policiją apie savo gyvenamąją vietą ar nesilankyti tam tikrose vietose).

Kai kuriose ne Europos valstybėse taip pat yra viešai prieinami registrai (pvz., Jungtinėse Amerikos Valstijose, Maldyvuose, Pietų Korėjoje, Bermuduose). Atitinkamai vienų nuteistųjų

duomenys yra viešai skelbiami, kitų duomenų prieinamumas yra ribojamas. Australijoje toks registras nėra įdiegtas nacionaliniu lygmeniu, tačiau tokius registrus turi atskiros valstijos.

Sunkiausias uždavinys – išspręsti galimą konfliktą tarp nusikaltusiojo teisės apsaugoti savo asmens duomenis ir privatumą bei poreikio užtikrinti potencialių jo aukų saugumą pastarųjų naudai. Tokių registrų sukūrimas stiprina socialinį saugumo jausmą bei leidžia imtis individualių priemonių žmonių, kuriems gresia tokių nusikaltimų pavojus, apsaugai.

Įstatymo tikslas – sustiprinti kontrolės ir prevencines priemones, kurios užkardys kelią seksualinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms. Dėl nukentėjusiųjų nuo tokių nusikalstamų veikų (dažniausiai vaikų, silpnėsių, bejėgių, priklausomų ar turinčių psichikos sutrikimų) ir tokių nusikalstamų veikų poveikio nukentėjusiųjų emocinei ir psichinei būklei, būtina seksualinius nusikaltėlius kontroliuoti, net ir atlikus jiems skirtas bausmes. Tai sustiprins valstybės vaidmenį užkertant kelią nusikalstamoms veikoms ir saugantis socialiai žalingų veiksmų.

Principinės šio įstatymo nuostatos – nusikaltusių asmenų, išėjusių į laisvę, stebėsena ir jų kontrolės mechanizmo sukūrimas, prevencijos priemonės.

Įstatymo projekto uždaviniai: 1) nustatyti įtariamųjų, kaltinamųjų ar nuteistųjų už nusikalstamas veikas seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, padarytas prieš vaikus, taip pat už padarytas nusikalstamas veikas dėl vaiko išnaudojimo pornografijai, pelnymosi iš nepilnamečio asmens prostitucijos, nepilnamečio asmens įtraukimo į prostituciją, vaiko pirkimo arba pardavimo Registro steigimo ir jo veiklos pagrindus, 2) reglamentuoti Seksualinių nusikalstamų veikų rizikos žemėlapių viešo skelbimo sąlygas, 3) prevencijos priemonių, skirtų pagalbai vaikams, nukentėjusiems nuo seksualinio smurto, numatymas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Projektą parengė Seimo nariai: Rimantė Šalaševičiūtė, Aušrinė Norkienė, Rita Tamašunienė ir kiti Seimo valstiečių ir žaliųjų frakcijos nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu baudžiamąją atsakomybę asmenų, įtariamųjų, kaltinamųjų ar nuteistųjų už seksualinio pobūdžio veikas, padarytas prieš vaikus, reglamentuoja: Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (Nr. VIII-1968), veikų tyrimą - Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas (Nr. IX-785).

Asmenų, padariusių nusikaltimus, registrą reglamentuoja Lietuvos Respublikos įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro įstatymas (Nr. XI-1503), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 435 patvirtinti Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro nuostatai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. 1V-776 patvirtintos Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenų tvarkymo taisyklės.

Tam tikros prevencinės priemonės nurodytos Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (Nr. I-1234).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. gegužės 25 d. nutarimu Nr. 517 patvirtintas Darbų, veiklų ir paslaugų, kurių dirbti, atlikti ar teikti dėl tiesioginių kontaktų su vaikais neturi teisės asmenys, įsiteisėjusiu apkaltinamuoju teismo nuosprendžiu pripažinti kaltais už nusikalstamas veikas, nurodytas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXI skyriuje, ar už kitas

nusikalstamas veikas, susijusias su vaiko seksualiniu išnaudojimu, vaikų pornografija ar prostitucija, sąrašas.

Lietuvoje šiuo metu nėra atskiro įstatymo, kuris detalai reglamentuotų įtariamųjų, kaltinamųjų ar nuteistųjų asmenų už seksualinio pobūdžio veikas, padarytas prieš vaikus, kontrolės priemones ar numatytų tokių nusikalstamų veikų prevenciją. Lietuvoje įstatymu neregamentuota teisė gauti iš Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro riboto naudojimo duomenis apie asmenis, įtariamus, kaltinamus ar nuteistus už nusikalstamas veikas, tarp jų ir seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, padarytas prieš vaikus. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 435 patvirtintų Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro nuostatų 81 punkte nurodyta, kad Registro duomenų bazėje ar Registro duomenų bazės archyve tvarkomi Registro duomenys ir Registro dokumentai teikiami tik įstatymų ir tiesiogiai taikomų Europos Sąjungos teisės aktų nustatytais atvejais. Lietuvos Respublikos vaiko teisių pagrindų įstatymas numato teisę gauti duomenis tik darbdaviams vieną kartą, kai asmuo pradeda savo darbinę veiklą.

Įstatymu nėra nustatytas asmenų, nuteistų už nusikalstamas veikas, tarp jų ir seksualinio pobūdžio nusikalstamas veikas, padarytas prieš vaikus, atskiras registras; taip pat nėra reglamentuotas nusikalstamų veikų rizikos vietų žemėlapis, jo sudarymas ir duomenų iš jo gavimas. Be to, galiojančiame Švietimo įstatyme ir Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme nepakankamai aiškiai detalizuota pagalba vaikui, nukentėjusiam nuo seksualinio smurto.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projekte numatomos priemonės yra skirtos užkardyti seksualinio pobūdžio nusikalstamas veikas, padarytas prieš vaikus. Šiuo įstatymu kuriamas naujas Asmenų, įtariamųjų, kaltinamųjų ar nuteistųjų už nusikalstamas veikas seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, padarytas prieš vaikus, taip pat už padarytas nusikalstamas veikas dėl vaiko išnaudojimo pornografijai, pelnymosi iš nepilnamečio asmens prostitucijos, nepilnamečio asmens įtraukimo į prostituciją, vaiko pirkimo arba pardavimo registras. Registras kuriamas pertvarkant veikiančią Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registrą, pertvarkant pastarąją į du registrus - Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registrą bei Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų už seksualinio pobūdžio veikas, padarytas prieš vaikus, registrą, siekiant sudaryti galimybę naujai sukurto registro vieną dalį padaryti prieinamą visuomenei. Naujas asmenų, įtariamųjų, kaltinamųjų ar nuteistųjų už nusikalstamas veikas seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, padarytas prieš vaikus, taip pat už padarytas nusikalstamas veikas dėl vaiko išnaudojimo pornografijai, pelnymosi iš nepilnamečio asmens prostitucijos, nepilnamečio asmens įtraukimo į prostituciją, vaiko pirkimo arba pardavimo registras bus nuolat papildomas (atnaujinimas) siekiant turėti aktualią informaciją apie nuteistuosius asmenis, įskaitant ir tokių asmenų pavardės, vardo pakeitimą. Šių asmenų duomenys, atsižvelgiant į tokių veikų pavojingumą ir itin sunkias patirtas vaikų traumas dėl jų atžvilgiu padarytų nusikalstamų veikų, bus tvarkomi 20 metų, nepriklausomai nuo to, yra ar nėra išnykęs teistumas. Įstatymu nustatoma galimybė šį terminą sutrumpinti, jei asmuo, kurio duomenys tvarkomi registre, atitinka Įstatyme numatytas sąlygas ir jis kreipiasi į apylinkės teismą dėl tokio termino sutrumpinimo. Tokį prašymą apylinkės teismas nagrinėtų vadovaujantis šiuo ir Teismų įstatymo 15 straipsnio 2 dalimi.

Todėl Registras bus sudaromas iš dviejų atskirų duomenų bazių: Riboto naudojimo duomenų bazės ir Viešosios duomenų bazės. Registro informacinės sistemos valdytojas yra Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, kuri skiria Registro informacinės sistemos duomenų

valdytoją, tvarkytoją ir tvirtina Registro nuostatus. Registro informacinės sistemos duomenų šaltiniai yra šiuo metu veikiantis Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registras, kuriam duomenis teikia ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuratūra, Lietuvos Respublikos teismai, taip pat ir užsienio valstybių kompetentingos institucijos, kai jų veiklą reglamentuojantys teisės aktai tai numato.

Registro informacinėje sistemoje bus tvarkomi šie riboto naudojimo duomenys: dėl Registro informacinės sistemos objekto ikiteisminio tyrimo metu priimtų nutarimų ir nutarčių duomenys, teismo nagrinėjimo metu priimtų nutarčių ir nuosprendžių duomenys, duomenys apie fiziniams asmenims paskirtų bausmių vykdymą ir atlikimą, duomenys apie jų teistumą, teistumo laiko sutrumpinimą, teistumo panaikinimą ir išnykimą, taip pat kiti asmenį identifikuojantys duomenys: pavardė, įskaitant prisiimtą, vardas, motinos mergautinė pavardė, lytis, gimimo data ir vieta, gimimo vietos šalis, tėvų vardai, pavardės, pilietybė ar pilietybės, nuolatinės ar laikinosios gyvenamosios vietos adresas, asmens kodas. Duomenis iš Riboto naudojimo duomenų bazės Registro nuostatų nustatyta tvarka galės gauti teismai, teisėsaugos institucijos ir kitos institucijos, kai tai numato įstatymas.

Registro informacinėje sistemoje bus tvarkomi šie viešai prieinami duomenys: dėl Registro objekto teismo nagrinėjimo metu priimtų nuosprendžių už seksualinio pobūdžio nusikalstamas veikas, padarytas prieš vaikus, duomenys apie nuteistiesiems asmenims paskirtų bausmių vykdymo ir atlikimo vietą, jeigu paskirta laisvės atėmimo bausmė, bei šie duomenys:

- 1) asmenį identifikuojantys duomenys: gimimo vietos šalis, pavardė, vardas.
- 2) Nuosprendžio paskelbimo ir įsiteisėjimo data.
- 3) Nuteistojo asmens nuotrauka.
- 4) Aktuali asmens, įregistruoto Registro informacinėje sistemoje, nuolatinė ar laikinoji gyvenamoji vieta.

Šie duomenys, įsiteisėjus apkaltinamajam nuosprendžiui, atitinkamą laikotarpį po asmens nuteisimo bus vieši – atviri visuomenei. Siekiant turėti tikslią konkrečiu laiku informaciją, duomenys nuolat bus atnaujinami.

Įstatymo projektu reglamentuojamas ir Seksualinių nusikaltimų rizikos žemėlapių sudarymas bei nuolatinis jo atnaujinimas, siekiant apsaugoti vaikus nuo asmenų, kurie daro seksualinio pobūdžio nusikaltimus. Seksualinių nusikaltimų rizikos žemėlapių sudarys Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos vidaus reikalų ministro patvirtintame Seksualinių nusikaltimų rizikos žemėlapių sudarymo ir skelbimo tvarkos apraše nustatyta tvarka. Šis žemėlapis visuomenei bus skelbiamas Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos interneto svetainėje. Toks žemėlapis padės užtikrinti nepilnamečių saugumą ir turės prevencinę reikšmę.

Be to, tikslinamos prevencinės ir pagalbos priemonės skirtos vaikui, patyrusiam ar galinčiam patirti seksualinį smurtą. Šiuo metu Švietimo įstatymas numato pareigą švietimo, mokslo ir sporto ministrui nustatyti prevencinių programų kriterijus ir atitikties jiems vertinimo tvarką, tačiau nėra tiesiogiai nurodyta, kad šioje tvarkoje privalo būti aprašomi seksualinį smurtą patyrusio mokinio atpažinimo būdai ir mokinio nukreipimo tolimesnei pagalbai metodai. Be to, nėra pakankamai aiškiai nustatyta, kad švietimo įstaiga, atpažinusi mokinio galimai patirtą seksualinį smurtą, užtikrina pirminės pagalbos mokiniui suteikimą ir užtikrina jo nukreipimą tolimesnei pagalbai gauti bei reikalingos pagalbos suteikimo terminai. Todėl šiame Įstatyme aiškiai reglamentuojama, kad:

1) švietimo, mokslo ir sporto ministras, nustatydamas prevencinių programų kriterijus ir atitikties jiems vertinimo tvarką, įtraukia seksualinį smurtą patyrusio mokinio atpažinimo būdus ir mokinio nukreipimo tolimesnei pagalbai metodus;

2) seksualinį smurtą patyręs mokinys turi teisę neatlygintinai nedelsiant gauti medicininę pagalbą ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sužinojimo apie seksualinio smurto faktą momento gauti psichologinę pagalbą;

3) psichologinė pagalba vaikui teikiama teikėjams bendradarbiaujant su vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais), jei jie nėra įtariamai padarę nusikalstamas veikas seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui vaiko atžvilgiu, taip pat nėra padarę nusikalstamų veikų dėl vaiko išnaudojimo pornografijai, pelnymosi iš nepilnamečio asmens prostitucijos, nepilnamečio asmens įtraukimo į prostituciją, vaiko pirkimo arba pardavimo;

4) kitos prevencinės priemonės numatytos vaikams, patyrusiems ar galintiems patirti seksualinį smurtą, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas. Neigiamų pasekmių nenumatoma. Siūlomas reglamentavimas užtikrins:

1. nusikalstamų veikų, susijusių su asmens teistumu už seksualinio pobūdžio veikas, padarytas prieš vaikus, skaičiaus sumažėjimą;

2. numatytos prevencijos ir kontrolės priemonės padės ginti viešąjį interesą;

3. užtikrins ugdymo ir mokymo institucijų bei kitų įstaigų, dirbančių su vaikais, asmenimis, informacijos apie seksualinius nusikaltėlius prieinamumą, jų kontrolę, greitesnį seksualinio pobūdžio nusikalstamų veikų išaiškinamumą ir savalaikį pagalbos nukentėjusiems nuo seksualinių nusikalstamų veikų vaikams teikimą.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos korupcijai neturės. Projektu sudaromos teisinės prielaidos pagerėti kriminogeninei situacijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus įstatymo projektą, turės būti pakeistos arba papildytos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. 1V-776 patvirtintos Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenų tvarkymo taisyklės, Vyriausybė ar jos įgaliota institucija parengs nutarimą dėl Lietuvos Respublikos įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro pertvarkymo ir patvirtins steigiamo registro nuostatus.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymų ir kitų teisės normų rengimo tvarkos reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, projekte naujų sąvokų nėra.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, neprieštarauja Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti.

Įstatymui įgyvendinti reikės pakeisti dabar galiojančius ir priimti naujus teisės aktus, kuriuos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija (žr. 8 punktą) parengs ir patvirtins iki 2024 m. gegužės 31 dienos.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymo įgyvendinimui iš valstybės biudžeto reikės:

1. Asmenų, įtariamųjų, kaltinamųjų ar nuteistųjų už nusikalstamas veikas seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, padarytas prieš vaikus, taip pat už padarytas nusikalstamas veikas dėl vaiko išnaudojimo pornografijai, pelnymosi iš nepilnamečio asmens prostitucijos, nepilnamečio asmens įtraukimo į prostituciją, vaiko pirkimo arba pardavimo, registro diegimui investicijų (CAPEX) – reikės 705 tūkst. eurų.

2. Metinėms veiklos išlaidoms (OPEX) – 226 tūkst. eurų asignavimų (licencijų palaikymui, sistemos iš išorės II lygmens palaikymui, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos administraciniai kaštai, IT infrastruktūros sąnaudos), Seksualinių nusikaltimų rizikos žemėlapių sudarymui ir palaikymui.

Registro palaikymui artimiausiais trimis biudžetiniais metais – kasmet apie 226 tūkst. eurų.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

2023-06-14 įvykusios apskritojo stalo diskusijos dėl asmenų įtariamų ar nuteistų už seksualinius nusikaltimus, užkardymo (Įstatymo projekto XIVP-2784) metu dalyvavo LRS narė Rimantė Šalaševičiūtė, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie SADM atstovė Ilma Skuodienė, VRM Viešojo saugumo politikos grupės vyresnioji patarėja Sonata Mickutė, VRM ministrės patarėja Agneta Ladek, Lietuvos probacijos tarnybos direktorius Romas Ostanavičius, Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centro vadovė Kristina Stonytė – Mišininė, SADM Šeimos ir vaiko teisių apsaugos grupės vadovė Kristina Stepanova, Vaiko teisių apsaugos vyr. patarėja Audronė Bedorf, Vaiko teisių apsaugos kontrolierė Edita Žiobienė, Policijos generalinio komisaro vyr. patarėjas Donatas Matuiza, VŠĮ biuras „Pactum“ direktorė, Lietuvos mediatorių rūmų pirmininkė Odeta Intė, Informatikos ir ryšių departamento direktoriaus pavaduotoja Alvyda Pupkovienė, Vyriausioji darbo teisės inspektorė Ieva Piličiauskaitė, Neteisėtos veiklos priežiūros skyriaus vedėja Birutė Macijauskienė, Lietuvos psichologų sąjungos atstovė Aina Adomaitytė, LŽS pirmininkas Dainius Radzevičius, Generalinės prokuratūros prokuroras Arūnas Meška. Diskusijos metu išsakytos pozicijos dėl reikalingų atlikti korekcijų, tačiau iš esmės rengiamo įstatymo projekto reikalingumui pritarta. Į gautus pasiūlymus atsižvelgta.

2023-06-28 vykusiame Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos Šešėlinės vyriausybės posėdyje dėl asmenų įtariamų ar nuteistų už seksualinius nusikaltimus, užkardymo įstatymo projekto dalyvavo LRS narė Rimantė Šalaševičiūtė, Lietuvos psichologų sąjungos atstovė Aina Adomaitytė, VMI prie FM Teisės departamento Tiesioginių mokesčių sk.vedėjas Rolandas Ragėnas, VMI Mokestinių prievolių departamento paslaugų administravimo sk.patarėja Lina Kučinskienė, Lietuvos kriminalinės policijos biuro viršininko pavaduotoja Eglė Maziliauskienė, SADM Šeimos ir vaiko teisių apsaugos grupės vadovė Kristina Stepanova, SADM viceministrė Vilma Augienė, Lietuvos probacijos tarnybos direktoriaus pavaduotojas Rolandas Jakučionis, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktorė Dijana Šinkūnienė, Generalinės prokuratūros prokuroras Arūnas Meška, Lietuvos psichiatrijos asociacijos prezidentė Ramunė Mazaliauskienė, VRM Viešojo saugumo politikos grupės vadovas Darius Domarkas, Lietuvos verslo konfederacijos generalinio direktoriaus pavaduotojas Emilis Ruželė, Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė Ineta Rizgelė. Posėdžio metu buvo iš esmės pritarta projekto būtinumui, siūlyta tobulinti projekto nuostatas. Į gautus pasiūlymus atsižvelgta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Registro objektas, Registro tvarkytojas, Registro valdytojas, Seksualinių nusikaltimų rizikos vietovių žemėlapis.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia Seimo nariai:

Rimantė Šalaševičiūtė
Aušrinė Norkienė